

RP 147/2025 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om slopande av utbildningsersättningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen och lagen om ersättning för utbildning upphävs samt att lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner ändras.

Genom propositionen föreslås det att utbildningsersättningen avskaffas. Samtidigt upphävs lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen som obehövlig. Syftet med propositionen är att minska de offentliga utgifterna.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2027. Utbildningsersättning ska inte längre betalas för utbildningar som genomförs den 1 januari 2026 eller däreför. För de utbildningsdagar som genomförs 2025 och som uppfyller villkoren kan utbildningsersättning fortfarande betalas 2026.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2026.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	4
1 Bakgrund och beredning.....	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
2.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen	4
2.2 Lagen om ersättning för utbildning	6
2.3 Fortbildning inom social- och hälsovården	8
2.3.1 Övriga statligt finansierade ersättningar inom socialsektorn, hälsovårdssektorn och det pedagogiska området	10
2.4 Bedömning av nuläget	11
2.4.1 Fortbildning av arbetstagare	11
2.4.2 Användning av och genomslag för utbildningsersättningen	13
2.4.3 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen	16
3 Målsättning	17
4 Förslagen och deras konsekvenser	17
4.1 De viktigaste förslagen	17
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	17
4.2.1 Ekonomiska konsekvenser	17
4.2.2 Konsekvenser för hushållen	19
4.2.3 Konsekvenser för arbetsgivarna	20
4.2.4 Konsekvenser för Sysselsättningsfonden	22
5 Alternativa handlingsvägar.....	22
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser	22
6 Remissvar	23
6.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen	24
6.2 Lagen om ersättning för utbildning	24
6.3 Propositionens konsekvenser	25
6.4 Ikraftträdande och övergångsbestämmelse.....	26
7 Specialmotivering.....	26
7.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen	26
7.2 Lagen om ersättning för utbildning	26
7.3 Lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner	27
8 Ikraftträdande	27
9 Verkställighet och uppföljning	27
10 Förhållande till andra propositioner	28
10.1 Samband med andra propositioner	28
10.2 Förhållande till budgetpropositionen	28
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	28
LAGFÖRSLAG.....	29
1. Lag om upphävande av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen.....	29
2. Lag om upphävande av lagen om ersättning för utbildning	29
3. Lag om ändring av 10 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner	30

BILAGA.....	31
PARALLELTEXT.....	31
3. Lag om ändring av 10 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner.....	31

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Som en del av det ramavtal för att trygga Finlands konkurrenskraft och sysselsättning som ingicks hösten 2011 kom arbetsmarknadsorganisationerna överens om att arbetstagarnas möjligheter att uppdatera yrkeskompetensen och utveckla kunnandet ska förbättras i syfte att underlätta anpassningen till förändringar, öka produktiviteten i arbetet och förlänga tiden i arbetslivet. Regeringen stödde uppnåendet av de mål som uppställts i ramavtalet i och med att den åtog sig att inleda förberedelser för införande av ett utbildnings- och arbetshälsoavdrag vid företagsbeskattningen samt för genomförande av ett motsvarande arrangemang inom den offentliga sektorn. Vid ingången av 2014 genomfördes den föresats i ramavtalet och i regeringens åtagande som gäller de anställdas rätt till utbildning under tre dagar och arbetsgivarnas därmed sammanhängande rätt till skatteavdrag och motsvarande utbildningsersättning för icke-skattepliktiga arbetsgivare (RP 99/2013 rd).

Vid regeringens ramförhandlingar den 16 april 2024 fattade statsminister Petteri Orpos regering beslut om att slopa utbildningsavdraget för arbetsgivare, eftersom de mål som uppställts för avdraget inte hade uppnåtts. Utbildningsavdraget slopades från och med den 1 januari 2025, medan utbildningsersättningen för icke-skattepliktiga arbetsgivare förblev i kraft. Statsminister Petteri Orpos regering fattade våren 2025 beslut om att också slopa utbildningsersättningen.

1.2 Beredning

Arbets- och näringsministeriet tillsatte den 12 juni 2025 en arbetsgrupp för sparåtgärder inom statsförvaltningen i anslutning till regleringen av arbetslivet och behoven av att effektivisera verksamheten (TEM063:00/2025). En av arbetsgruppens uppgifter var att bereda ett betänkande i form av en regeringsproposition om upphävande av lagen om ersättning för utbildning (1140/2013) och lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen (1136/2013). Utöver arbets- och näringsministeriets företrädare ingick i arbetsgruppen företrädare för Finlands näringsliv rf, Företagarna i Finland rf, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Statens arbetsmarknadsverk, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, STTK rf och Akava ry samt en gemensam representant för löntagarorganisationerna. I arbetsgruppens arbete deltog också en representant för social- och hälsovårdsministeriet. Arbetsgruppens betänkande, som utarbetats i form av en regeringsproposition, var på remiss mellan den 1 juli och den 18 augusti 2025 i tjänsten utlåtande.fi. För innehållet i utlåtandena redogörs det i avsnitt 6. Beredningsunderlaget till propositionen finns på adressen <https://tem.fi/sv/projekt?tunnus=TEM068:00/2025>

Propositionen behandlades i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning den 16 september 2025 samt i välfärdsområdesdelegationen den 19 september 2025.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

2.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen trädde i kraft den 1 januari 2014. Enligt 1 § i lagen är syftet med lagen att främja utvecklingen av arbetstagarnas yrkeskompetens. Syftet är att uppmuntra arbetsgivare till att upprätthålla och utveckla arbetstagarnas yrkeskompetens så att arbetstagarnas yrkeskompetens kan bemöta de krav som

arbetet och arbetsuppgifterna ställer och sådana föränderliga kunskapsbehov som kan förutsägas. Lagens syfte stöddes fram till utgången av 2024 genom ett skatteincitament (utbildningsavdraget) och fortsätter att stödjas genom utbildningsersättningen för icke-skattepliktiga arbetsgivare.

I lagen fastställs vad som avses med sådan utveckling av yrkeskompetensen som understöds ekonomiskt. Med utveckling av arbetskompetensen avses sådan planmässig utbildning som tillhandahålls arbetstagare och som behövs för att upprätthålla och utveckla arbetstagares yrkeskompetens så att den kan bemöta de krav som arbetet och arbetsuppgifterna ställer samt sådana föränderliga kunskapsbehov som kan förutsägas.

I 2 § fastställs lagens tillämpningsområde. Lagen tillämpas på följande arbetsgivare samt på deras arbetstagare och personer som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till dem:

- samfund som är befriade från inkomstskatt enligt 20 § i inkomstskattelagen (1535/1992),
- delvis skattefria samfund enligt 21 § i inkomstskattelagen,
- universiteten och yrkeshögskolorna, samt
- föreningar och stiftelser.

Lagen tillämpas dock inte på statliga ämbetsverk och inrättningar och på riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsmän, och inte heller på tjänstemännen vid riksdagens kansli, republikens presidents kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli eller statens revisionsverk eller på Finlands Banks och Folkpensionsanstaltens tjänstemän och anställda, om inte något annat föreskrivs i lag. Lagen tillämpas inte heller på hushållsarbetsgivare. Vad som i lagen föreskrivs om arbetstagare gäller även tjänsteinnehavare. Statliga ämbetsverk och inrättningar avgränsades från tillämpningsområdet från ingången av 2021.

I 3 § finns bestämmelser om utbildningsplanen. För att få utbildningsersättning ska arbetsgivaren upprätta en utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens.

I fråga om de företag och sammanslutningar som omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagen (1333/2021) betraktas en utvecklingsplan för arbetsgemenskapen enligt 9 § i den lagen som en sådan plan. I fråga om de arbetsgivare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare i kommuner och välfärdsområden (449/2007) betraktas en personal- och utbildningsplan enligt 4 a § i den lagen som en sådan plan.

I lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen föreskrivs om innehållet i utbildningsplanen i fråga om de arbetsgivare som inte omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagarna. Om arbetsgivaren inte är skyldig att följa någon av samarbetslagarna, är det frivilligt att upprätta en utbildningsplan. Att upprätta en plan är dock ett villkor för att få stöd. En plan som upprättas av arbetsgivaren ska inbegripa en bedömning av hela personalens yrkeskompetens samt av förändringarna i kraven på yrkeskompetens och orsakerna till dem samt en plan som baserar sig på denna bedömning enligt personalgrupp eller någon annan ändamålsenlig gruppindelning. Planen ska dessutom inbegripa allmänna principer för att upprätthålla arbetsförmågan hos arbetstagare som hotas av arbetsoförmåga och äldre arbetstagare samt arbetsmarknadskompetensen för arbetstagare som hotas av arbetslöshet. I

planen ska dessutom antecknas på vilket sätt planen avses bli genomförd och övervakad. På sådana arbetsplatser som inte omfattas av någon av samarbetslagarna kan en plan upprättas i samarbete med personalen eller en företrädare för personalen.

I 4 § föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att diskutera utvecklingen av arbetstagares yrkeskompetens. Om en arbetsgivare som inte omfattas av någon av samarbetslagarna inte har upprättat en utbildningsplan som avses i 3 § 3 mom., ska arbetsgivaren, om en arbetstagare begär det, med arbetstagaren diskutera frågor som gäller utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens. Om arbetstagaren så vill kan han eller hon ta med förtroendemannen eller en annan företrädare för arbetstagarna i diskussionerna med arbetsgivaren. Arbetstagaren kan också befullmäktiga en företrädare för arbetstagarna som valts på arbetsplatsen att hos arbetsgivaren begära att sådana diskussioner förs.

Vissa icke-skattepliktiga arbetsgivares aktivitet när det gäller att utveckla arbetstagarnas yrkeskompetens stöds genom ett särskilt ekonomiskt incitament, det vill säga utbildningsersättning, vilken det föreskrivs om i lagen om ersättning för utbildning.

2.2 Lagen om ersättning för utbildning

Lagen om ersättning för utbildning trädde i kraft den 1 januari 2014. Syftet med lagen är att förbättra arbetsgivarnas möjligheter att ordna utbildning för sina anställda i syfte att utveckla deras yrkeskompetens. I lagen finns bestämmelser om villkoren för och sätten att ersätta arbetsgivarna för de kostnader som orsakas av de löner som dessa betalar till arbetstagarna för den tid arbetstagarna deltar i sådan utbildning som avses i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen.

I 2 § föreskrivs det om lagens tillämpningsområde. Lagen tillämpas på ersättande av kostnader som ordnandet av utbildning orsakar (utbildningsersättning) för de arbetsgivare på vilka lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen tillämpas.

Följande aktörer är således berättigade till utbildningsersättning:

- samfund som är befriade från inkomstskatt enligt 20 § i inkomstskattelagen (1535/1992),
- delvis skattefria samfund enligt 21 § i inkomstskattelagen,
- universiteten och yrkeshögskolorna, samt
- föreningar och stiftelser.

Lagen om ersättning för utbildning tillämpas dock inte på statliga ämbetsverk och inrättningar och på riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsmän, och inte heller på tjänstemännen vid riksdagens kansli, republikens presidents kansli, riksdagens justitieombudsmans kansli eller statens revisionsverk eller på Finlands Banks och Folkpensionsanstaltens tjänstemän och anställda, om inte något annat föreskrivs i lag. Lagen tillämpas inte heller på hushållsarbetsgivare.

I 4 § finns bestämmelser om förutsättningarna för att en arbetsgivare ska ha rätt att få ersättning för en utbildning som den ordnat. För det första ska utbildningen basera sig på en sådan plan som avses i 3 § i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen. Om arbetsgivaren inte har någon sådan plan eller om den utbildning som ordnas inte ingår i en

utbildningsplan som upprättats på arbetsplatsen, berättigar utbildningen inte till utbildningsersättning. Om utbildningen baserar sig på en plan och upprätthåller och främjar arbetstagarnas yrkeskompetens, ska den dessutom uppfylla de villkor som föreskrivs i 1–3 punkten. Enligt villkoren har arbetsgivaren rätt till utbildningsersättning för utbildning

- 1) som pågår oavbrutet i minst en timme,
- 2) för vilken arbetsgivaren betalar lön till arbetstagaren, och
- 3) ingen lönesubvention enligt 7 kap. 1 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagservice (916/2012) har beviljats för lönekostnaderna för en arbetstagare som deltar i utbildningen.

Bestämmelser om utbildningsersättningens storlek finns i 5 § i lagen. Utbildningsersättningen utgör 10 procent av den lönekostnad som används som grund för utbildningsersättningen. Den lönekostnad som används som grund för utbildningsersättningen beräknas så att arbetstagarnas genomsnittliga dagslön multipliceras med antalet utbildningsdagar som berättigar till utbildningsersättning. Den genomsnittliga dagslönen beräknas så att den lönesumma enligt 19 a § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998), nedan *finansieringslagen*, som utgör grund för arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie divideras med det genomsnittliga antal arbetstagare som arbetsgivaren har i sin tjänst och den kvot som på detta sätt fås divideras med talet 200. Med utbildningsdag avses en dag under vilken utbildning pågått i minst sex timmar. En utbildningsdag kan även bestå av flera utbildningar eller utbildningsperioder vars sammanräknade längd under ett kalenderår är minst sex timmar. Utbildningsersättning betalas för högst tre utbildningsdagar per arbetstagare och kalenderår.

Arbetsgivare som omfattas av lagens tillämpningsområde ansöker om utbildningsersättning hos Sysselsättningsfonden. Arbetsgivaren ska ansöka om utbildningsersättningen hos Sysselsättningsfonden före utgången av januari kalenderåret efter försäkringsåret. Sysselsättningsfonden godkänner eller avslår ansökan och meddelar ett skriftligt beslut i ärendet. Om ansökan godkänns, betalar Sysselsättningsfonden utbildningsersättningen till arbetsgivaren i form av gottgörelse. Sysselsättningsfonden beräknar utbildningsersättningens belopp på grundval av de uppgifter som arbetsgivaren har anmält till inkomstregistret och de uppgifter som arbetsgivaren lämnat i ansökan.

Sysselsättningsfonden kan på eget initiativ korrigera beloppet av utbildningsersättning inom tre år från utgången av försäkringsåret. Sysselsättningsfonden korrigerar beloppet av utbildningsersättning på eget initiativ till exempel om arbetsgivaren har rättat de uppgifter som arbetsgivaren har anmält till inkomstregistret.

Arbetsgivaren kan begära omprövning av ett beslut om utbildningsersättning inom fem år från ingången av kalenderåret efter det år då beslutet har fattats. Ett beslut som Sysselsättningsfonden meddelar med anledning av begäran om omprövning kan överklagas genom besvär hos besvärsnämnden för social trygghet. Ändring i ett beslut av besvärsnämnden för social trygghet får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.

Finansministeriet betalar till Sysselsättningsfonden på ansökan kalenderårsvis det belopp som fonden betalat ut i utbildningsersättning till arbetsgivarna. Avsikten är att räkningen för utbildningsersättningarna sänds till finansministeriet senast i mitten av december så att räkningens förfallodag är under faktureringsåret.

2.3 Fortbildning inom social- och hälsovården

Bestämmelser om välfärdsområdenas skyldighet att följa upp och sörja för social- och hälsovårdspersonalens fortbildningsskyldighet och kontinuerliga yrkesmässiga utveckling finns i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Enligt 59 § i den lagen ska välfärdsområdena följa hur dess social- och hälsovårdspersonal, inklusive anställda hos privata tjänsteproducenter som välfärdsområdet skaffar tjänster av, utvecklas yrkesmässigt och se till att personalen i tillräcklig utsträckning deltar i fortbildning inom sitt eget yrkesområde. I fortbildningen ska hänsyn tas till hur lång arbetstagarens grundutbildning är, hur krävande arbetet är samt arbetsuppgifternas innehåll.

I social- och hälsovårdsministeriets förordning om fortbildning för social- och hälsovårdspersonal (57/2024) finns närmare bestämmelser om förutsättningar för fortbildningens kvalitet, fortbildningens omfattning och utvärdering och uppföljning av fortbildningen. Enligt förordningen ska personalens kontinuerliga yrkesmässiga utveckling främjas samt klient- och patientsäkra, verkningfulla social- och hälsovårdstjänster som främjar befolkningens hälsa och välfärd tryggas genom fortbildning som upprätthåller och utvecklar social- och hälsovårdspersonalens yrkeskicklighet och kunnande. Välfärdsområdet ska se till att fortbildningens omfattning är tillräcklig för att säkerställa social- och hälsovårdspersonalens kompetensbehov, de mål som fastställts för fortbildningen och förutsättningarna för fortbildningens kvalitet. I förordningen anges ingen minimi- eller maximimängd för fortbildningen.

Arbetsgivaren ansvarar för finansieringen av fortbildningen. När tjänster köps av en privat tjänsteproducent har denna ansvaret för finansieringen av utbildningen för sin personal. Syftet med den statliga finansieringen av välfärdsområdena är att säkerställa att alla välfärdsområden trots omständigheterna och skillnaderna i invånarnas servicebehov har förutsättningar att genomföra sina lagstadgade uppgifter. Finansieringen av välfärdsområdena baserar sig på statlig finansiering som är en allmän inkomstpost för välfärdsområdet och därmed är det välfärdsområdet som fattar beslut om användningen och fördelningen av finansieringen inom ramen för sin självstyrelse och behörighet. Välfärdsområdena ska därmed säkerställa att det med hjälp av den allmänna finansieringen anvisas tillräckliga resurser för fullgörande av skyldigheterna enligt 59 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Social- och hälsovårdspersonal är ett överbegrepp som inbegriper yrkesutbildade personer enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994), förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (564/1994), lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) och statsrådets förordning om yrkesutbildade personer inom socialvården (153/2016) samt annan personal inom social- och hälsovården. Social- och hälsovårdsministeriets förordning om fortbildning för social- och hälsovårdspersonal påverkar inte den fortbildningsskyldighet som det föreskrivs om i lagarna om yrkesutbildade personer inom socialvården och hälso- och sjukvården, utan förordningen kompletterar bestämmelserna i fråga. Fortbildningsskyldigheten gäller enligt lagstiftningen om yrkesutbildade personer alla yrkesutbildade personer som avses i lagarna om yrkesutbildade personer oavsett arbetsgivare och yrkessektor, medan förordningens tillämpningsområde i enlighet med det som anges ovan omfattar välfärdsområdets egen social- och hälsovårdspersonal och social- och hälsovårdspersonalen inom dess köpta tjänster.

I 18 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården föreskrivs det om skyldigheten för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården att upprätthålla och utveckla de kunskaper och färdigheter som utövandet av yrket förutsätter samt att göra sig förtrogna med de bestämmelser och föreskrifter som gäller yrkesutövningen. I 2 mom. i den

paragrafen föreskrivs det om skyldigheten för arbetsgivare för yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården att följa hur dessa personer utvecklas yrkesmässigt och skapa förutsättningar för dem att upprätthålla och utveckla sina kunskaper och färdigheter genom deltagande i behövlig yrkesinriktad fortbildning och andra metoder för yrkesmässig utveckling så att yrkesinsatsen bibehålls på säker och ändamålsenlig nivå.

I 9 § 2 mom. i lagen om tillsynen över social- och hälsovården (741/2023) föreskrivs det om den lämpliga utbildning som personalen ska ha och som tjänsteproducentens verksamhet kräver och om tillräcklig yrkesskicklighet med beaktande av innehållet i de tjänster som produceras och vilka klienter och patienter som anlitar tjänsterna. Vilken utbildning som ska krävas av personalen beror på innehållet i de tjänster som produceras och klienternas eller patienternas behov av tjänster. Enligt momentet ska tjänsteproducenten dessutom se till att personalen deltar i yrkesinriktad fortbildning i tillräcklig omfattning. I lagen om tillsynen över social- och hälsovården avses med tjänsteproducent välfärdsområden, Helsingfors stad, HUS-sammanslutningen, statliga affärsverk, självständiga offentligrättsliga inrättningar eller evangelisk-lutherska eller ortodoxa kyrkan eller församlingar eller kyrkliga samfälligheter inom de kyrkorna samt aktiebolag och andra bolag, offentliga och privata sammanslutningar, andelslag, föreningar, stiftelser och enskilda näringsidkare som producerar socialservice eller hälso- och sjukvårdstjänster.

Enligt uppgifter som Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT samlat in deltog 72 procent av välfärdsområdenas personal i fortbildning 2023. År 2022 var andelen 51 procent. Sett till yrkesgrupperna gavs läkarna, tandläkarna samt övrig högskoleutbildad social- och hälsovårdspersonal mest fortbildning. Antalet fortbildningsdagar var i genomsnitt 2,9 dagar per deltagare.

Tabell 1. Fortbildning i välfärdsområdena 2023 Källa: Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT

Deltagande i utbildning	procentandel %
Läkare och tandläkare	79
Socialarbetare	75
Övrig högskoleutbildad social- och hälsovårdspersonal	86
Personal inom social- och hälsovårdsbranschen eller sektorn för undervisning och fostran som avlagt lägre högskoleexamen	80
Personal som avlagt grundexamen eller examen på skolnivå inom social- och hälsovårdsbranschen	61
Övrig personal i servicekedjan	63

De totala kostnaderna för utbildningen uppgick 2023 till uppskattningsvis 124 miljoner euro. Siffran är en uppskattning och baserar sig på genomsnittliga kostnader. I kostnaderna ingår kursavgifter, arvoden till utbildarna, inkvartering och resekostnader, dagtraktamenten, vikariernas löner inklusive bikostnader och lön inklusive bikostnader för utbildningstiden för den personal som deltar i utbildningen. En del välfärdsområden kunde inte specificera eller rapportera alla direkta kostnader för utbildningen.

2.3.1 Övriga statligt finansierade ersättningar inom socialsektorn, hälsovårdssektorn och det pedagogiska området

Det har också riktats annan statligt finansierad ersättning till utbildningen inom social- och hälsovårdsbranschen än ersättning enligt lagen om ersättning för utbildning. Enligt 59 § i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) betalas ersättning av statsmedel för kostnader som orsakas av grund- och specialiseringsutbildning för läkare och tandläkare. Ersättningen betalas till de välfärdsområden där det finns ett universitetssjukhus, eller HUS-sammanslutningen. Enligt 59 a § i den lagen betalas de universitet som anordnar specialistläkar- och specialisttandläkarutbildning ersättning för kostnader som orsakas av utbildningen.

För grundutbildning för läkare eller tandläkare kan ersättning enligt 60 § betalas också till andra verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården än universitetssjukhus. Ersättningen kan betalas till serviceproducenter. I social- och hälsovårdsministeriets förordning om grunderna för ersättning för läkar- och tandläkarutbildning år 2022 (464/2022) finns närmare bestämmelser om de serviceproducenter som är berättigade till ersättning för kostnader för läkar- och tandläkarutbildning och finansiering för hälsovetenskaplig forskning på universitetsnivå. Förordningen tillämpas på ersättningar som betalas för år 2022.

HUS-sammanslutningen respektive de välfärdsområden där det finns ett universitetssjukhus betalar ersättning till den berörda offentliga serviceproducenten eller någon annan serviceproducent som avses i social- och hälsovårdsministeriets förordning på det sätt som parterna har kommit överens om. Ersättningen fastställs på kalkylmässiga grunder utgående från ett utbildningsprogram som universitetet har godkänt och antalet realiserade utbildningsmånader.

I 60 a § i hälso- och sjukvårdslagen finns bestämmelser om ersättning för utbildning som krävs för begränsad förskrivningsrätt till ett välfärdsområde, till HUS-sammanslutningen eller till en enhet som producerar öppenvårdstjänster som ingår i den hälso- och sjukvård som ett välfärdsområde eller HUS-sammanslutningen har ansvar för att ordna och som skaffas på basis av avtal eller på annat sätt för välfärdsområdets eller HUS-sammanslutningens räkning och till hälso- och sjukvårdsmyndigheten i landskapet Åland. Till dessa betalas på kalkylmässiga grunder ersättning av statsmedel för kostnaderna för utbildning som krävs för begränsad förskrivningsrätt enligt 23 b § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården. Ersättningsbeloppet baserar sig på antalet personer som fått begränsad förskrivningsrätt och den ersättning som bestämts för utbildningen.

I 60 b § i hälso- och sjukvårdslagen föreskrivs det att utbildningsersättning för kostnader som föranleds av sådan praktik som ingår i en yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet och som främjar yrkesfärdigheten betalas på kalkylmässiga grunder av statsmedel till välfärdsområden, HUS-sammanslutningen, Helsingfors stad, kommunen, samkommunen, ett statligt sinnessjukhus, den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, kyrkans församlingar och kyrkliga samfälligheter, enheter som producerar privata social- och hälsovårdstjänster samt till Ålands landskapsregering.

Enligt 60 a § 1 mom. i socialvårdslagen (1301/2014) kan dessutom de universitet som anordnar specialiseringsutbildning inom socialt arbete betalas ersättning av statsmedel för kostnader som orsakas av utbildningen. Ersättningen baserar sig på antalet yrkesutbildade personer inom socialvården som genomgått utbildningen.

Enligt 60 d § i socialvårdslagen betalas ersättning för sådan praktik som ingår i en yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet och som främjar yrkesfärdigheten till välfärdsområden, HUS-sammanslutningen, Helsingfors stad, kommunen, samkommunen, den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland, kyrkans församlingar och kyrkliga samfälligheter, enheter som producerar privata tjänster inom social- och hälsovården eller småbarnspedagogiken samt Ålands landskapsregering. Ersättningen betalas på kalkylmässiga grunder för kostnader som föranleds av sådan praktik som ingår i en yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet och som främjar yrkesfärdigheten.

Enligt 3 a § i lagen om arbetshälsoinstitutets verksamhet och finansiering (159/1978) beviljas Arbetshälsoinstitutet av statsmedel inom ramen för statsbudgeten ett på kalkylmässiga grunder beräknat understöd för kostnader som föranleds av sådan utbildning av specialister inom företagshälsovården som ingår i ett av ett universitet godkänt utbildningsprogram. Medlen kan beviljas universitet, privata serviceproducenter och i 7 § 1 mom. 2 punkten i lagen om företagshälsovård (1383/2001) avsedda serviceproducenter (*arbetsgivares företagshälsovårdscentraler*).

Dessutom ordnar regionförvaltningsverken kortvarig fortbildning för personalen inom småbarnspedagogiken. Utbildningsutbudet baserar sig på nationella och regionala behov. Temat för utbildningen varierar från år till år. De utbildningar som regionförvaltningsverken erbjuder är avgiftsfria.

2.4 Bedömning av nuläget

2.4.1 Fortbildning av arbetstagare

I regeringens proposition RP 99/2013 rd konstaterades det om deltagande i utbildning som betalas av arbetsgivaren utifrån uppgifter från arbetslivsbarometern 2012 att deltagandet i utbildning som betalas av arbetsgivaren hade stigit med tio procentenheter fram till året i fråga jämfört med ingången av 2000-talet, och 2012 deltog 57 procent av löntagarna i sådan utbildning. Längden på utbildningen har däremot förkortats något under de drygt tio åren. År 2012 var antalet utbildningsdagar som lägst på hela 2000-talet, det vill säga 4,8 dagar. Under de övriga åren har genomsnittet varit drygt fem utbildningsdagar.

År 2012 uppgav nästan 60 procent av kvinnorna och 54 procent av männen att de deltagit i utbildning under det senaste året. Bland kvinnorna har deltagandet i utbildning blivit vanligare snabbare än bland männen. Den tid som används för utbildning är dock längre hos män än hos kvinnor. År 2012 var den genomsnittliga längden på utbildningen för män 5,5 dagar och för kvinnor 4,2 dagar.

År 2012 deltog liteöver 70 procent av de högre tjänstemännen i sådan utbildning som arbetsgivaren betalade. Bland arbetstagarna är andelen deltagare hälften så stor, det vill säga 35 procent. Av de lägre tjänstemännen deltog 64 procent i utbildning. År 2012 använde de högre tjänstemän som deltog i utbildning i genomsnitt 6,1 dagar, de lägre tjänstemännen 4,2 dagar och anställda i arbetstagarställning 3,6 dagar till utbildning.

Det är vanligare inom den offentliga sektorn än inom den privata sektorn att arbetsgivaren tillhandahåller utbildning. Av de statsanställda deltog förra året nästan 70 procent och av de kommunalt anställda 66 procent i utbildning. Inom de privata tjänsterna var andelen anställda som deltog i utbildning 54 procent och inom industrin 46 procent. Inom den privata sektorn ökade dock andelarna något jämfört med föregående år, medan andelen deltagare hos staten sjönk något och stannade på samma nivå inom den kommunala sektorn. De statsanställda löntagarna använder klart mest tid till utbildning. År 2012 var den genomsnittliga längden på utbildning hos statsanställda 10,5 arbetsdagar, bland kommunalt anställda 4,1 dagar, inom de privata tjänsterna 4,6 dagar och bland industrianställda 3,6 dagar. År 2012 deltog sammantaget 52 procent av de anställda inom den privata sektorn i utbildning som betalades av arbetsgivaren och utbildningens genomsnittliga längd var 4,3 dagar.

I regeringspropositionen konstaterades det att för att främja utveckling av kompetensen hos arbetstagare, tjänstemän och tjänsteinnehavare var syftet med den nya föreslagna lagen att främja utvecklingen av arbetstagarnas kompetens, deras beredskap inför förändringar i arbetsförhållanden och förlängningen av deras yrkeskarriärer. Produktiviteten i arbetet och Finlands konkurrenskraft kan förbättras genom att särskild uppmärksamhet ägnas åt arbetstagarnas yrkeskompetens och upptäckta utvecklingsbehov i nuläget samt genom att åtgärder vidtas för utveckling av kompetensen för att de krav som föränderliga förhållanden ställer ska kunna uppfyllas. Utgångspunkten i kompetensutvecklingen utgjordes av de behov som affärsverksamheten och den offentliga servicen hade, men också av försorgen om arbetstagarnas sysselsättningsmöjligheter på längre sikt. Syftet med lagen var att utsträcka åtgärder för utveckling av yrkeskompetensen också till sådana grupper av arbetstagare som har fått utbildning i mindre utsträckning.

När man jämför utvecklingen av deltagandet i utbildning deltog enligt den senaste arbetslivsbarometern från 2024 43 procent av löntagarna i sådan utbildning som betalades av arbetsgivaren 2024. Efter covid-19-pandemins början minskade deltagandet i utbildning som arbetsgivaren tillhandahåller klart. År 2024 steg deltagandet i utbildning för första gången till över 40 procent sedan 2020, medan 40 procent av löntagarna deltog i utbildning 2021–2023.

År 2024 deltog kvinnorna i utbildning i större utsträckning än männen (47 procent av kvinnorna och 40 procent av männen). Den tid som används för utbildning förkortades från början av 2000-talet till början av 2010-talet. År 2024 var medeltalet av antalet arbetsdagar som användes för utbildning lägre än året innan, fyra dagar, medan antalet utbildningsdagar 2023 var i genomsnitt sex stycken. Längden på utbildningen var något längre för män än för kvinnor (4,7 dagar för männen och 4,3 dagar för kvinnorna). Skillnaderna mellan yrkesgrupperna har jämnats ut något, men fortfarande var deltagandet i utbildning högst bland högre tjänstemän (48 procent) och lägst bland personer i arbetstagarställning (35 procent). Det vart fortfarande vanligare att delta i utbildning inom den offentliga sektorn. Enligt arbetslivsbarometern 2024 var andelen deltagande i utbildning 51 procent bland statsanställda och inom kommunerna och välfärdsområdena 56 procent.

I arbetet bedrivs också studier på andra sätt än genom att delta i utbildning som betalas av arbetsgivaren. Enligt arbetslivsbarometern studerade en fjärdedel av löntagarna under handledning (under handledning av en mentor eller lärare) 2024. Handledda studier var lika vanliga som 2023. Drygt hälften av löntagarna (52 procent) studerade självständigt utan handledning 2024. Handledda studier var vanligast bland de statsanställda löntagarna (30 procent) och minst förekommande bland löntagarna vid välfärdsområdena (22 procent). Inom staten är självständiga studier klart vanligast (74 procent). Drygt hälften av dem som arbetar inom de privata tjänsterna samt i kommunerna och välfärdsområdena studerar självständigt i sitt arbete (54 procent och 51 procent).

Vuxnas lärande och utveckling av yrkeskompetensen följs genom Statistikcentralens Undersökning om vuxenutbildning som genomförs vart femte år. Populationen i Undersökningen om vuxenutbildning är stadigvarande bosatta personer i Finland i åldern 18–69 år. Enligt Undersökningen om vuxenutbildning från 2022 deltog nästan varannan (cirka 47 procent) av 18–64-åringarna i vuxenutbildning 2022. Personens kön påverkar deltagandet i vuxenutbildning. Av kvinnorna deltog cirka fem av tio och av männen cirka fyra av tio. Oftast berodde deltagandet i utbildning på orsaker som hänför sig till arbetet eller yrket. Personer som arbetar deltar mer i yrkes- eller arbetsrelaterad utbildning än arbetslösa. År 2022 deltog 49 procent av personerna i arbete och 13 procent av de arbetslösa i utbildning. Största delen av den vuxenutbildning som hänför sig till arbete eller yrke är personalutbildning som arbetsgivaren tillhandahåller. Enligt Undersökningen om vuxenutbildning studerade cirka 54 procent av löntagarna med stöd av sin arbetsgivare 2022. Andelen var oförändrad jämfört med den tidigare undersökningen, det vill säga fem år tidigare år 2017.¹ Jämfört med uppgifterna i arbetslivsbarometern visar Undersökningen om vuxenutbildning inte att deltagandet i utbildning som arbetsgivaren tillhandahåller minskat efter covid-19-pandemins början.

Vuxenutbildningsstödet slopades från och med den 1 augusti 2024. Syftet med vuxenutbildningsstödet var att genom att möjliggöra kontinuerligt lärande svara mot de förändringar som den tekniska utvecklingen och globaliseringen ger på arbetsmarknaden. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagsstiftning om slopande av vuxenutbildningsstödet, yrkesexamensstipendiet och alterneringsledigheten (RP 8/2024 rd) konstateras det att vuxenutbildningsstödet blivit en viktig del av särskilt den offentliga sektorns karriärvägar för påbyggnadsutbildning och fortbildning. Omkring 38 procent av mottagarna av vuxenutbildningsstöd gick utbildningar inom det pedagogiska området eller hälsovård och välfärd och i vissa utbildningsprogram inom de här branscherna har en betydande andel av de utexaminerade fått vuxenutbildningsstöd under studietiden. Slopandet av vuxenutbildningsstödet bedömdes eventuellt ha konsekvenser för förutsättningarna och metoderna för att höja personalens kompetensnivå, särskilt vad gäller sådana arbetsgivare som i fråga om fortbildning och kompletterande utbildning för personalen kraftigt har stött sig på sådana studieledigheter som stöds med vuxenutbildningsstöd. På basis av bransch- och sektorsvisa granskningar av dem som fick vuxenutbildningsstöd gällde detta särskilt de kommunala sektorerna för fostran och utbildning samt välfärdsområdena. Det föreslagna slopandet av utbildningsersättningen för arbetsgivare gäller till stor del samma branscher.

Under regeringsperioden för statsminister Petteri Orpos regering genomförs en programmässig utveckling av arbetslivet bland annat genom programmet ARBETE2030, vilket inleddes 2020 under regeringsperioden för statsminister Sanna Marins regering och vars fortsättning baserar sig på skrivningar i regeringsprogrammet. Programmets mål är att öka sysselsättningen, välbefinnandet och produktiviteten. Möjligheterna till kontinuerligt lärande i arbetslivet har utvecklats särskilt inom ramen för projektet Reformen av det kontinuerliga lärandet som tillsattes av undervisnings- och kulturministeriet och genomfördes 2019–2023. Under projektets gång bildades Servicecentret för kontinuerligt lärande och sysselsättning (Skols) som finansierar nya former av riktade utbildningar baserade på prognosuppgifter².

---

¹ Deltagande i vuxenutbildning 2022, Statistikcentralen 2022

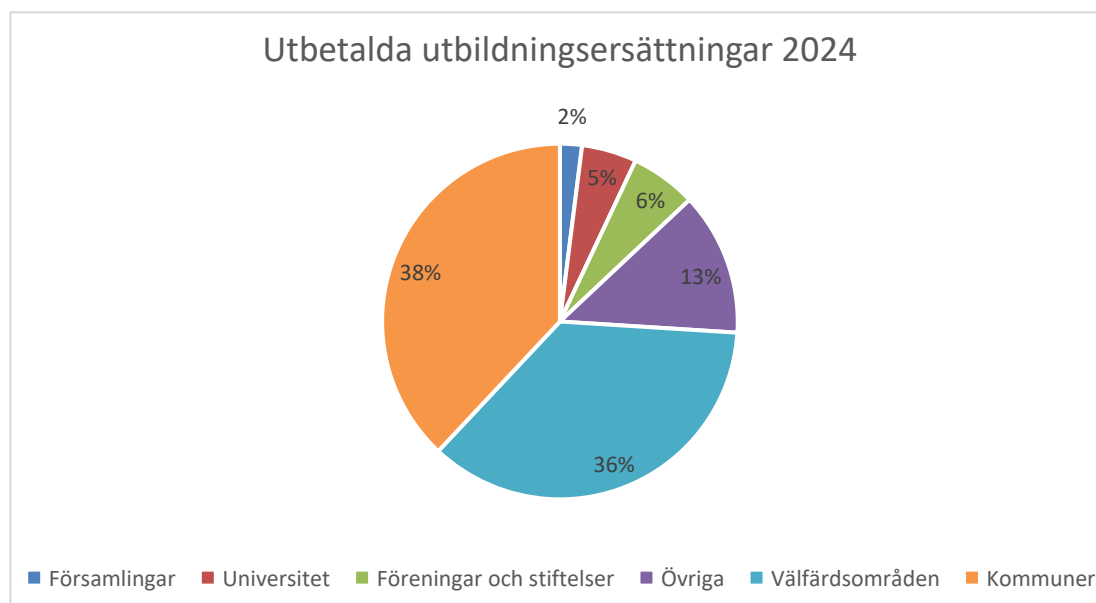
² Työelämän tilannekuvia: Työhyvinvoinnista ja osaamisesta löytyy tuottavuuden kasvun mahdollisuuksia. (endast på finska) Social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, Arbetshälsoinstitutet 2024 Tillgänglig via: <https://www.julkari.fi/handle/10024/149164>.

2.4.2 Användning av och genomslag för utbildningsersättningen

År 2024 betalade Sysselsättningsfonden ut cirka 11,5 miljoner euro i utbildningsersättning till 602 arbetsgivare för utbildningsdagarna under 2023. De arbetsgivare som var berättigade till ersättning ansökte om ersättning för sammanlagt 512 268 utbildningsdagar. Av de arbetsgivare som fick utbildningsersättning var 264 kommuner och städer, 21 välfärdsområden, 177 föreningar och stiftelser, 94 församlingar, 10 universitet och 36 andra arbetsgivare.³ Siffrorna för 2024 är något lägre än före covid-19-pandemin. Exempelvis 2019 betalade Sysselsättningsfonden ut cirka 11,7 miljoner euro i utbildningsersättning för sammanlagt 585 200 utbildningsdagar. År 2022 betalade Sysselsättningsfonden ut 8,8 miljoner euro i utbildningsersättning för 407 738 utbildningsdagar och 10,2 miljoner euro för 451 522 utbildningsdagar år 2023.

Vid en granskning av vilka arbetsgivare som fått utbildningsersättning 2023 och 2024 går det att konstatera att ersättningen utnyttjas i synnerhet av aktörer inom den offentliga sektorn, särskilt välfärdsområden och kommuner. År 2023 var över 70 procent av dem som fick utbildningsersättning kommuner och välfärdsområden. De fem arbetsgivare som fick mest utbildningsersättning fick mer än 300 000 euro i ersättning vardera.

Figur 1. Utbildningsersättning 2024 enligt arbetsgivare. Källa: Sysselsättningsfondens årsberättelse 2024

³ Eventuella begäranden om omprövning inverkar på de utbetalda utbildningsersättningarna. Tidsfristen för omprövningsbegäran är fem år. Under tidigare år har de ändringar som omprövningarna föranlett dock varit små.

Tabell 2. Utbetalda utbildningsersättningar under försäkringsåret 2023. Källa: Sysselsättningsfonden

Försäkringsår	Utbetalda utbildningsersättningar	Antal arbetsgivare
2023	11 258 421,55	603
Välfärdsområden	4 125 342,57	21
Kommuner	4 121 656,67	264
Övriga	1 578 367,29	36
Föreningar och stiftelser	654 615,57	178
Universitet	593 706,97	10
Församlingar	184 732,48	94

Enligt preliminära uppgifter från Sysselsättningsfonden har välfärdsområdena och kommunerna fått betydande utbildningsersättningar även 2025. Mer än 77 procent av det totala beloppet av den utbetalda utbildningsersättningen har betalats till välfärdsområdena och kommunerna. Enligt preliminära uppgifter för 2024 fick var och en av de fem arbetsgivare som fick mest utbildningsersättning över 450 000 euro i utbildningsersättning.

Tabell 3. Preliminära uppgifter från sommaren 2025 om beloppet av de utbildningsersättningar som betalats ut för försäkringsåret 2024. Källa: Sysselsättningsfonden.

Försäkringsår	Utbetalda utbildningsersättningar	Antal arbetsgivare
2024	14 104 095,69	610
Välfärdsområden	6 833 679,84	21
Kommuner	4 133 459,77	272
Övriga	1 635 218,97	37
Universitet	643 471,65	10
Föreningar och stiftelser	641 968,50	177
Församlingar	216 296,96	93

När beloppet av de utbetalda utbildningsersättningarna granskas är det bra att också beakta beloppen i de omprövningar som hänför sig till besluten om utbildningsersättning. Enligt uppgifter från Sysselsättningsfonden har omprövningar som gäller beslut om utbildningsersättning och andra noteringar som hänför sig till tidigare år vanligen gjorts till ett värde av några tiotusentals euro på årsnivå. Ett undantag från detta är den största noteringen på cirka 300 000 euro 2024. Noteringarna i bokföringen har vanligen hänfört sig till det senaste eller föregående försäkringsåret. De belopp som ska korrigeras och som hänför sig till tidigare försäkringsår har varit ringa till sina belopp (i genomsnitt några tusen euro, det största cirka 17 000 euro).

Tabell 4 Tiden mellan det första och det senaste beslutet om utbildningsersättning på årsnivå.
Källa: Sysselsättningsfonden

År	Under 1 år	Under 2 år	Under 3 år	Under 5 år	Totalt
2019	95,2 %	3,1 %	1,5 %	0,2 %	100,0 %
2020	95,9 %	3,1 %	1,0 %		100,0 %
2021	96,4 %	2,1 %	1,5 %		100,0 %
2022	97,5 %	2,1 %	0,5 %		100,0 %
2023	99,0 %	1,0 %			100,0 %
2024	100 %				100,0 %
Medelvärde	97,3 %	2,3 %	1,1 %	0,2 %	100,0 %

Tabell 4 beskriver efter hur lång tid beslutet om utbildningsersättning har fattats jämfört med det första beslutet. Majoriteten (medelvärde 96,8 procent) av de beslut om utbildningsersättning som fattats mellan 2019 och 2023 har fattats inom ett år från det första beslutet. Endast en liten del av besluten (mindre än 3 procent per år) fattades med mer än ett års fördröjning och andelen beslut som fattades med över tre års fördröjning var liten. Vid granskningen beaktades fördröjningen av beslut i förhållande till det första beslutet.

Det finns inga forskningsdata om utbildningsersättningens genomslagskraft. I granskningar enligt tidsserie verkade utbildningsersättningen och utbildningsavdraget, vilka infördes 2014, inte på ett betydande sätt ha förändrat personalens deltagande i den personalutbildning som arbetsgivaren tillhandahåller. Enligt uppgifter som baserar sig på arbetslivsbarometern var medelvärdet av andelen löntagare som deltagit i utbildning under åren 2010–2013 före reformen i genomsnitt 54 procent och under åren 2014–2017 efter reformen var medelvärdet också 54 procent. Motsvarande medelvärden av det genomsnittliga antalet utbildningsdagar var 5,0 och 4,5, antalet utbildningsdagar hade alltså minskat med 0,5 dagar. Enligt uppgifter som baserar sig på en enkät av Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT var andelen deltagare i utbildning inom social- och hälsovården 69 procent åren 2010–2013 och under åren 2014–2017 efter reformen var andelen 71 procent. Motsvarande medelvärden av det genomsnittliga antalet utbildningsdagar var 3,8 och 3,4. Enligt siffrorna hade andelen som deltog i utbildning inom social- och hälsovården ökat något, men antalet utbildningsdagar hade minskat i motsvarande mån.⁴

Användningen av utbildningsersättning har dock varit omfattande i kommunerna och välfärdsområdena. Inom kommun- och välfärdsområdessektorn är också deltagande i utbildning som betalas av arbetsgivaren vanligast.

Utbildningsavdraget för arbetsgivare togs bort från och med den 1 januari 2025, eftersom de mål som hade uppställts för avdraget inte hade uppnåtts. Utbildningsavdraget var ett kalkylerat tilläggsavdrag i arbetsgivarens beskattning som baserade sig på löneutgifterna för arbetstagare som arbetade inom näringsverksamhet eller lantbruk. I regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om inkomstskatteskalen för 2025 och lag om ändring och temporär ändring

⁴ Seuri Allan. (2023). Utredning av stöd och förmåner för kontinuerligt lärande (på finska med presentationsblad på svenska). Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2023:13

av inkomstskattelagen samt till vissa andra skattelagar (RP 108/2024 rd) konstateras det att utbildningsavdraget har använts mindre än vad som uppskattades ursprungligen och förutsättningarna för att få avdraget (bl.a. utarbetandet av en utbildningsplan) har bedömts som arbetsdryga i förhållande till den skattemässiga nyttan.

2.4.3 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

När lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen stiftades hade den ett nära samband med utbildningsavdraget och utbildningsersättningen. I 3 § föreskrivs det om den utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens som arbetsgivaren ska upprätta för att få ett ekonomiskt incitament. Från och med den 1 januari 2025 avgränsades lagens tillämpningsområde så att den endast tillämpas på arbetsgivare som har rätt till utbildningsersättning samt på deras arbetstagare och personer som står i offentligrättsligt anställningsförhållande till dem. Lagen tillämpas inte längre på de arbetsgivare som tidigare har haft rätt till utbildningsavdrag för arbetsgivare. Om utbildningsersättningen slopas, har lagen inget annat självständigt syfte än bestämmelserna i 4 §, där det föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att diskutera utvecklingen av yrkeskompetensen med arbetstagaren. Detta gäller endast arbetsgivare som inte omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagen eller lagen om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare i kommuner och välfärdsområden. I praktiken är tillämpningsområdet för paragrafen snävt.

3 Målsättning

I sitt regeringsprogram har regeringen åtagit sig att fatta beslut som stärker de offentliga finanserna med ett nettobelopp på 6 miljarder euro beräknat för år 2027. Regeringen beslutade under ramförhandlingarna den 16 april 2024 om en ny åtgärdshelhet för att stärka de offentliga finanserna, och i den står besparingarna för omkring 1,6 miljarder euro i 2028 års nivå. I regeringsprogrammet och rambeslutet för 2024 har man kommit överens om sparåtgärder som riktar sig till statsförvaltningen och som ökar till en nivå på 393 miljoner euro fram till 2027. Regeringen fattade vid halvtidsöversynen den 22–23 april 2025 beslut om ett årligt sparmål på 130 miljoner euro som riktar sig till statsförvaltningen och som kompletterar tidigare beslut. På grund av de sparåtgärder som riktar sig till statsförvaltningen har regeringen beslutat att också slopa utbildningsersättningen.

Syftet med propositionen är att uppnå besparingar i statens utgifter.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen och lagen om ersättning för utbildning upphävs. Enligt propositionen ska utbildningsersättning inte längre beviljas för utbildning som genomförs den 1 januari 2026 eller senare. Dessutom föreslås det att verkställandet av utbildningsersättningen slopas bland Sysselsättningsfondens uppgifter i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Ekonomiska konsekvenser

Finansministeriet har kalenderårsvis till Sysselsättningsfonden på ansökan betalat det belopp som fonden betalat ut i utbildningsersättning till arbetsgivarna. Slopandet av

utbildningsersättningen minskar statens utgifter med uppskattningsvis cirka 12 miljoner euro per år. Minskningen hänför sig till finansministeriets moment 28.60.12 (Kompetensutveckling).

Av de utbildningsersättningar som betalades ut 2024 riktades cirka 4,4 miljoner euro till kommunerna, cirka 4,1 miljoner euro till välfärdsområdena och cirka 3 miljoner euro till andra arbetsgivare, såsom universitet, församlingar, föreningar och stiftelser. Till den del som utbildningsersättning har betalats till andra än arbetsgivare än inom den offentliga sektorn uppnås den besparing som slopandet av utbildningsersättningen medför för staten till fullt belopp.

Till den del som den utbildning som kommunerna tillhandahåller riktar sig till personal som sköter uppgifter som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) (exempelvis småbarnspedagogik samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning) kommer kommunernas ökade kostnader att beaktas i statsandelarna för kommunal basservice i och med justeringen av kostnadsfördelningen. Vid justeringen av kostnadsfördelningen ändras de kalkylerade kostnader som ligger till grund för statsandelen så att de på riksnivå motsvarar kommunernas faktiska kostnader med två års fördröjning. Staten deltar i de kalkylerade kostnaderna med ett belopp som motsvarar statsandelsprocenten. Det föreslagna slopandet av utbildningsersättningen kan således öka behovet av anslag under momentet för statsandel för basservice, vilket innebär att slopandet av ersättningen inte uppnår en besparing till fullt belopp i statsfinanserna som motsvarar det belopp som betalas i utbildningsersättning till kommunerna.

Enligt lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) justeras beloppet av den finansiering som anvisats välfärdsområdena i efterhand i samband med finansieringen för det finansår som är aktuellt under det år som följer efter bokslutet. I praktiken justeras finansieringsbeloppet enligt kostnaderna för välfärdsområdet under finansåret. Om mängden utbildning förblev oförändrad skulle utbildningskostnaderna beaktas vid justeringen i efterhand av välfärdsområdenas finansiering. Således kan också välfärdsområdenas andel av den faktiska spareffekten för staten bli mindre än den utbildningsersättning som betalats till dem.

Slopandet av utbildningsersättningen minskar statens utgifter med 12 miljoner euro 2027. På det sätt som beskrivs ovan minskar beaktandet av höjningen av kommunernas och välfärdsområdenas kostnader i statens finansieringsandelar den uppskattade besparingen för staten från och med 2028. Bedömningen av denna effekt är i viss mån förknippad med osäkerhet och dess storlek påverkas bland annat av omfattningen av utbildningen för kommunernas och välfärdsområdenas personal samt av hur stor andel av utbildningen för kommunernas personal som hänför sig till statsandelsåligganden. År 2025 var kommunernas statsandelsprocent 25,02 procent. Av ökningen av kommunernas utbildningskostnader kommer högst en fjärdedel att beaktas i statens finansieringsandel, vilket ökar statens utgifter under moment 28.90.30 (Statsandel till kommunerna för ordnande av basservicen). För välfärdsområdena beaktas kostnadsökningen vid justeringen i efterhand av välfärdsområdenas finansiering i beloppet av den icke-öronmärkta statliga finansieringen under moment 28.89.31 (Välfärdsområdenas icke-öronmärkta statliga finansiering). Vid justeringen 2028 beaktas välfärdsområdenas självrisk på 20 procent i den ökning av finansieringen som görs vid justeringen i efterhand.

Med utbildningsersättningen ersätts lönekostnaderna under utbildningen. Utbildningsersättningen belopp är 10 procent av den lönekostnad som används som grund för utbildningsersättningen. Med hjälp av utbildningsersättningen har alltså endast en liten del av lönekostnaderna under utbildningen ersatts. Det är svårt att bedöma konsekvenserna som slopandet av utbildningsersättningen har på de offentliga finanserna som helhet, eftersom det

inte är möjligt göra en exakt bedömning av utbildningsersättningens inverkan på ordnandet av utbildning.

Det finns ingen forskning om utbildningsersättningens inverkan på deltagandet i utbildning eller sysselsättningen. Utbildningsavdraget inom den privata sektorn, som tidigare slopades, bedömdes vara ett ineffektivt stöd⁵. I utländsk forskning har det konstaterats att den utbildning som arbetsgivaren tillhandahåller ökar sysselsättningen bland deltagarna⁶. En utmaning inom forskningen är beaktandet av det urval som är förknippat med deltagande i utbildning. I forskningen har också arbetsgivare inom den privata sektorn beaktats. Sysselsättningseffekterna inom de arbetsgivarsektorer som får utbildningsersättning kan avvika från den privata sektorn till exempel för att risken för arbetslöshet inom den privata sektorn är större.

I och med avsaknaden av forskningsdata om utbildningsersättningens effekter är det inte helt klart hur slopandet av utbildningsersättningen kommer att påverka arbetstagarnas utbildning. En granskning enligt tidsserier för deltagande i utbildning ger indikationer på att utbildningsersättningen inte avsevärt ökar deltagandet i utbildning⁷. I samband med slopandet av utbildningsavdraget bedömdes det att slopandet av utbildningsavdraget inte har någon betydande inverkan på arbetstagarnas utbildning⁸. Utbildningsersättningen utnyttjas mest av de offentliga arbetsgivare som ordnar social- och hälsovårdstjänster och som har lagstadgade skyldigheter att ordna fortbildning för sin personal. Det är dessutom skäl att beakta att utbildningsersättning endast kan sökas för handledd utbildning som uppfyller vissa villkor och således täcker utbildningsersättningen inte all inläring som sker vid sidan av arbetet.

Med beaktande av utbildningsersättningens storlek i förhållande till lönekostnaderna under utbildningstiden och det faktum att slopandet av utbildningsersättningen sannolikt inte innebär en betydande minskning av arbetstagarnas utbildning, kan den inverkan som slopandet av utbildningsersättningen har på sysselsättningen bedömas vara liten.

4.2.2 Konsekvenser för hushållen

Slopandet av utbildningsersättningen påverkar i synnerhet arbetsgivare inom social- och hälsovårdsbranschen och arbetsgivare inom det pedagogiska området samt indirekt dem som arbetar inom dessa branscher. Det är fråga om samma målgrupp som slopandet av vuxenutbildningsstödet, vilket skedde 2024, bedömdes beröra. När vuxenutbildningsstöd under 2022 betalades till 30 124 personer, studerade cirka 38 procent av dessa stödmottagare vid utbildningar inom det pedagogiska området eller hälsovård och välfärd. I vissa utbildningsprogram inom dessa branscher hade en betydande andel av de utexaminerade fått vuxenutbildningsstöd under studietiden. I regeringens proposition RP 8/2024 rd konstaterades det att bland användarna av vuxenutbildningsstöd är de som redan arbetar inom social- och hälsovårdsbranschen överrepresenterade och de som arbetar inom industrin är underrepresenterade.

---

⁵Rapport från sakkunnigruppen för företagsbeskattningen, Finansministeriets publikationer 12/2017 (på finska med presentationsblad på svenska).

⁶ Matteo Picchio, Jan c. van Ours (2013). Retaining through training even for older workers, *Economics of Education Review*, Volume 32.

⁷ Seuri Allan. (2023). Utredning av stöd och förmåner för kontinuerligt lärande (på finska med presentationsblad på svenska). Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2023:13

⁸ RP 108/2024 rd.

Utbildningsersättningen riktas på motsvarande sätt som det slopade vuxenutbildningsstödet. Av de arbetsgivare som fick utbildningsersättning 2024 är 75 procent arbetsgivare vars bransch är social- och hälsovård (välfärdsområden) eller inom vars bransch det pedagogiska området har en betydande roll (kommuner). Av mottagarna av vuxenutbildningsstöd var 76 procent kvinnor och 24 procent män. Med beaktande av att utbildningsersättningen riktas till motsvarande branscher som i fråga om vuxenutbildningsstödet, kan de eventuella konsekvenserna i huvudsak bedömas gälla kvinnor.

Vuxenutbildningsstödet och utbildningsersättningen har riktats till en liknande arbetstagargrupp. Slopandet av utbildningsersättningen inverkar på upprätthållandet av kompetensen hos dem som hör till målgruppen endast om arbetsgivaren i och med slopandet av ersättningen också minskar på den fortbildning som tillhandahålls för arbetstagarna.

För att få utbildningsersättning har arbetsgivaren varit tvungen att upprätta en utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens. När det gäller tillämpningsområdet för lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen innebär detta till exempel föreningar och stiftelser. I fråga om andra arbetsgivare än sådana som omfattas av samarbetslagarna ska planen ska inbegripa en bedömning av hela personalens yrkeskompetens samt av förändringarna i kraven på yrkeskompetens och orsakerna till dem samt en plan som baserar sig på denna bedömning enligt personalgrupp eller någon annan ändamålsenlig gruppindelning. Planen ska dessutom inbegripa allmänna principer för att upprätthålla arbetsförmågan hos arbetstagare som hotas av arbetsförmåga och äldre arbetstagare samt arbetsmarknadskompetensen för arbetstagare som hotas av arbetslöshet. I planen ska dessutom antecknas på vilket sätt planen avses bli genomförd och övervakad.

Den utbildningsplan som beskrivs ovan har arbetsgivaren varit tvungen att utarbeta endast om arbetsgivaren har velat utnyttja utbildningsersättningen. Om utbildningsersättningen slopas kommer dessa arbetsgivare inte heller ha ett krav på att upprätta en utbildningsplan. En minskning av upprättandet av planer kan påverka utbildningsmöjligheterna för vissa arbetstagare även i fråga om andra utbildningar än de som omfattas av utbildningsersättning.

Utbildning och lärande under arbetskarriären väsentliga element i en föränderlig arbetsmiljö. Utbildning och lärande spelar en central roll i arbetstagarnas välbefinnande, arbetsförmåga och förmåga att klara av förändringar.⁹ Konsekvenserna av slopandet av utbildningsersättningen på arbetsförmågan och välbefinnandet i arbetet är kopplade till att utbildningsmöjligheterna minskar. Ovan har det bedömts att ett slopande av utbildningsersättningen sannolikt inte kommer att innebära en betydande minskning av arbetstagarnas utbildning. En eventuell minskning av utbildningsmöjligheterna är dock av betydelse för den enskilda arbetstagarens framgång i arbetet.

4.2.3 Konsekvenser för arbetsgivarna

Icke-skattepliktiga arbetsgivare har varit berättigade till utbildningsersättning och till dessa arbetsgivare hör till exempel välfärdsområden, kommuner, församlingar, universitet, föreningar

---

⁹ Työelämän tilannekuvia: Työhyvinvoinnista ja osaamisesta löytyy tuottavuuden kasvun mahdollisuuksia. (endast på finska) Social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, Arbetshälsoinstitutet Tillgänglig via: <https://www.julkari.fi/handle/10024/149164>.

och stiftelser. Ett slopande av utbildningsersättningen har ekonomiska konsekvenser för de arbetsgivare som är berättigade till den.

År 2024 betalades uppskattningsvis 74 procent av utbildningsersättningarna, det vill säga cirka 8,5 miljoner euro, till kommunerna (38 procent) och till välfärdsområdena (36 procent). De största konsekvenserna gäller också kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna. Om sloandet av utbildningsersättningen inte inverkar på mängden personalutbildning i kommunerna och välfärdsområdena skulle detta innebära direkta årliga kostnadsökningar på cirka 4,4 miljoner euro för kommunernas del och 4,1 miljoner euro för välfärdsområdenas del. Såsom det beskrivs ovan i avsnitt 4.2.1 kan kommunernas och välfärdsområdenas ökade kostnader dock bli beaktade med fördröjning i kommunernas statsandelar och välfärdsområdenas finansiering, vilket innebär att effekten sannolikt är mindre än så.

Trots att beloppet av de utbildningsersättningar som betalats till enskilda kommuner och välfärdsområden är litet i förhållande till deras totala budgetar, är situationen inom kommunernas och välfärdsområdenas ekonomi utmanande. Enligt kommuneekonomiprogrammet för 2026–2029 har läget inom den kommunala ekonomin på basis av uppgifterna i bokslutsprognoserna för 2024 stärkts jämfört med vad som uppskattades i höstens kommuneekonomiprogram, men det finns fortfarande ett betydande anpassningsbehov i kommunernas ekonomi¹⁰. Enskilda kommuners ekonomiska situationer varierar kraftigt. Även välfärdsområdena står inför ett stort anpassningstryck under kommande år¹¹.

Kommunerna och välfärdsområdena är i en utmanande ekonomisk situation skyldiga att genomföra stora servicereformer såsom välfärdsområdesreformen och överföringen av arbets- och näringstjänsterna till kommunerna. Dessutom skärps kompetenskraven för personalen inom småbarnspedagogiken före 2030. Kommunerna och välfärdsområdena bör utveckla personalens kompetens så att den motsvarar de behov som de nya systemen för med sig.

Möjligheterna till yrkesmässig utveckling kan öka arbetsgivarens och branschens attraktionskraft. Om ett slopande av utbildningsersättningen minskar möjligheterna till sådan fortbildning som arbetsgivaren tillhandahåller, kan detta påverka arbetsgivarbilden samt attraktionskraften och förmågan att hålla kvar arbetskraften.

För att få utbildningsersättning ska arbetsgivaren upprätta en utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens. I fråga om de sammanslutningar som omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagen betraktas en utvecklingsplan för arbetsgemenskapen enligt 9 § i samarbetslagen som en sådan plan. I fråga om de arbetsgivare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om samarbete mellan arbetsgivare och arbetstagare i kommuner och välfärdsområden betraktas en personal- och utbildningsplan enligt 4 a § i den lagen som en sådan plan. För dessa aktörers del ändrar upphävandet av lagen om ekonomiskt understödd

---

¹⁰Kommunekonomiprogrammet för 2026–2029 Våren 2025. Tillgänglig via:
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/166403/VM_2025_37.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

¹¹ Hyvinvointialuelouden näkymät 2024–2028 (Välfärdsområdenas ekonomiska utsikter 2024–2028.) Finansministeriets promemoria 8.5.2024 Tillgänglig via (endast på finska):
<https://vm.fi/documents/10623/0/Hyvinvointialuelouden+n%C3%A4kym%C3%A4t+vuosina+2024-2028.pdf/1eaec2f-9594-4e45-6643-81796fdffb05/Hyvinvointialuelouden+n%C3%A4kym%C3%A4t+vuosina+2024-2028.pdf?t=1715152380777>.

utveckling av yrkeskompetensen inte arbetsgivarens skyldigheter, eftersom skyldigheten att upprätta en utbildningsplan finns annanstans i lagstiftningen. Däremot minskar ändringen den administrativa börda som är förknippad med att upprätta utbildningsplaner för de sammanslutningar på vilka samarbetslagen inte tillämpas. Bortfallet av den administrativa börda som ansökan om utbildningsersättning medför gäller alla arbetsgivare som är berättigade till utbildningsersättning.

I 4 § i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen föreskrivs det om arbetsgivarens skyldighet att diskutera utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens med arbetstagaren. Om en arbetsgivare som avses i 3 § 3 mom. i lagen inte har upprättat någon plan för utveckling av arbetstagares yrkeskompetens, ska arbetsgivaren, om en arbetstagare begär det, med arbetstagaren diskutera frågor som gäller utvecklingen av arbetstagarens yrkeskompetens. Med en arbetsgivare som avses i 3 § 3 mom. avses en arbetsgivare som inte omfattas av tillämpningsområdet för någon av samarbetslagarna.

Med beaktande av det snäva tillämpningsområdet för 4 § i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen bedöms upphävandet av lagen inte ha en betydande effekt. En annan anledning till detta är att arbetsgivaren enligt den allmänna förpliktelse som föreskrivs i 2 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) ska se till att arbetstagaren kan klara sitt arbete även när företagets verksamhet, det arbete som utförs eller arbetsmetoderna förändras eller utvecklas. Med detta avses till exempel handledning, introducering eller utbildning beroende på vad ändringarna i arbetet förutsätter. Arbetsgivaren ska dessutom sträva efter att främja arbetstagarens möjligheter att utvecklas enligt sin förmåga för att avancera i yrket. Arbetsgivare kan diskutera med sina arbetstagare om frågor som gäller arbetstagarnas yrkeskompetens till exempel i samband med regelbundna utvecklingssamtal och erbjuda arbetstagarna utbildning.

4.2.4 Konsekvenser för Sysselsättningsfonden

Som helhet bedöms slopandet av utbildningsersättningen har ringa konsekvenser för Sysselsättningsfondens verksamhet. Slopandet av utbildningsersättningen bedöms inte ha några direkta konsekvenser för personalen, eftersom Sysselsättningsfondens servicessakkunniga har svarat för handläggningsarbetet med utbildningsersättningen vid sidan av sina övriga arbetsuppgifter. Eftersom Sysselsättningsfonden betalar utbildningsersättningarna med sina egna medel innan fonden får ersättning av staten för sina kostnader, bedöms slopandet av utbildningsersättningen i någon mån förbättra Sysselsättningsfondens likviditet.

I Sysselsättningsfondens system för arbetslöshetsförsäkringspremier arkiveras besluten automatiskt. Dessutom arkiveras kreditnotor som gäller utbildningsersättningen i Sysselsättningsfondens ärendehanteringssystem. Slopandet av utbildningsersättningen medför inga ändringar i Sysselsättningsfondens system eller när det gäller bevaringen och arkiveringen av uppgifter. Slopandet av utbildningsersättningen bedöms inte medföra några väsentliga kostnader för Sysselsättningsfonden.

Majoriteten av besluten om utbildningsersättning fattas inom ett år från det första beslutet. I regeringspropositionen föreslås det att utbildningsersättning som gäller 2025 fortfarande kan sökas retroaktivt 2026. Omprövningsbeslutens belopp kan även i fortsättningen antas vara relativt små ett år efter att det första beslutet meddelats.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Under beredningen har olika alternativ för tidpunkten för sloandet av utbildningsersättningen bedömts.

Det hade varit möjligt att föreslå att utbildningsersättningen slopas vid ingången av 2026. Detta hade dock lett till att de arbetsgivare som nu omfattas av utbildningsersättningen inte enligt gällande lagstiftning skulle ha kunnat ansöka om ersättning för utbildning som ordnas 2025 inom den gällande lagens tidsfrist, det vill säga till och med utgången av januari 2026, då utbildning som ordnas med tillit till gällande lagstiftning under det innevarande året inte längre skulle ha ersatts. Detta ansågs inte vara en lämplig lösning.

Utbildningsersättningen omfattas av begäran om omprövning hos Sysselsättningsfonden enligt 24 f § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och av rätten att söka ändring enligt 24 g § i den lagen. I och med begäran om omprövning och rätten att söka ändring kan rätten till utbildningsersättning eller utbildningsersättningens belopp ändras ännu efter det år då utbildningsersättningen beviljades. Fyra alternativa lösningar bedömdes i fråga om övergångsbestämmelsen som gäller sloandet.

Som alternativa lösningar bedömdes för det första en lösning där den rätt att begära omprövning enligt 24 f § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner som tillämpas på utbildningsersättningen inte alls skulle ha föreslagits bli begränsad. Sådana omprövningar som avses i bestämmelsen ska begäras inom fem år från ingången av kalenderåret efter det år då beslutet har fattats. Av bestämmelserna följer för det första att omprövning av utbildningsersättning som beviljats 2026 för utbildningar 2025 kan begäras fortfarande 2031 och det är dessutom möjligt att söka ändring i ett beslut om utbildningsersättning som meddelats med anledning av en begäran om omprövning. Om det tar uppskattningsvis två år att söka ändring, avgörs utbildningsersättningsärendet genom ett lagkraftvunnet beslut 2033.

Tidsfristen för begäran om omprövning skulle också ha kunnat föreslås bli förkortad under övergångsperioden. En lång övergångsperiod eller en förkortning av den nuvarande tidsfristen för begäran om omprövning ansågs dock inte motiverad på grund de ringa utbildningsersättningsbelopp som betalas med anledning av begäran om omprövning och på grund av att Sysselsättningsfonden även på grund av dessa ringa belopp skulle vara tvungen att upprätthålla förutsättningar att behandla utbildningsersättningar under en lång övergångsperiod, och att man skulle vara tvungen att förbereda sig på att under denna tid med medel från finansministeriets moment finansiera ringa kostnader för begäran om omprövning av utbildningsersättningar under en lika lång övergångsperiod.

Som ett alternativ till den långa övergångsperioden för statens finansieringsansvar bedömdes också ett alternativ där den nuvarande tidsfristen för begäran om omprövning också skulle gälla övergångsperioden, men att utgifterna för utbildningsersättningen till följd av begäran om omprövning eller sökande av ändring skulle finansieras med intäkten av arbetslöshetsförsäkringspremien. Alternativet hade förutsatt ett längre undantag än det alternativ som föreslås i propositionen och som gäller en ändring av det användningsändamål för intäkten av arbetslöshetsförsäkringspremien som anges i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner, och enligt alternativet skulle Sysselsättningsfonden dessutom vara tvungen att upprätthålla möjligheten att betala ut utbildningsersättning fram till uppskattningsvis 2033, varför alternativet inte ansågs motiverat.

Utöver tidsfristen för begäran om omprövning bedömdes under beredningen därutöver ett alternativ där också rätten att söka ändring skulle ha begränsats. I 21 § 1 mom. i grundlagen (731/1999) föreskrivs det att var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller ens rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

I regeringens proposition RP 309/1993 rd som gäller reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna konstateras det att innehavaren av de grundläggande fri- och rättigheterna i regel är en individ men att en stor del av de grundläggande fri- och rättigheterna å andra sidan är sådana att de omöjligtvis kan vara endast individens fri- och rättigheter. Exempelvis yttrande-, förenings- och församlingsfriheten kan förverkligas till fullo endast i ett samfund.

Utbildningsersättningen och beslut som gäller den riktar sig inte till individer utan till juridiska personer. Det föreslås dock inga begränsningar av rätten att söka ändring i beslut som gäller ansökningar om utbildningsersättning eller begäranden om omprövning. Av detta följer att när Sysselsättningsfonden godkänner en begäran om omprövning den 1 januari 2027 eller senare eller när besvärinstansen godkänner besvär som hänför sig till utbildningsersättning efter den nämnda dagen, kan utbildningsersättningen fortfarande medföra kostnader den 1 januari 2027 eller senare. De utgifter för utbildningsersättning som uppkommer på detta sätt skulle på samma sätt som i nuläget finansieras av statens medel. Detta innebär en övergångsperiod på cirka två år inom vilken det kan uppstå merkostnader trots slopanDET av ersättningen.

6 Remissvar

Sammanlagt 32 utlåtanden kom in om utkastet till proposition. Utlåtanden lämnades av Södra Österbottens välfärdsområde, Mellersta Österbottens välfärdsområde, HUS-sammanslutningen, Finlands närvårdar- och primärskötarförbund SuPer rf, Undervisningssektorns Fackorganisation rf, Finlands Kommunförbund rf, Västra Nylands välfärdsområde, Lapplands välfärdsområde, Södra Savolax välfärdsområde, STTK rf, Satakunta välfärdsområde, Helsingfors stad, SOSTE Finlands social och hälsa rf, Sysselsättningsfonden, Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkareförbund ry, Suomen Hammaslääkäriliitto - Finlands Tandläkarförbund ry, Mellersta Finlands välfärdsområde, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Vanda och Kervo välfärdsområde, Företagarna i Finland rf, Norra Savolax välfärdsområde, Tehy rf, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf, Parikkala kommun, Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT, Birkalands välfärdsområde, Norra Österbottens välfärdsområde, Egentliga Finlands välfärdsområde, Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf, Kymmenedalens välfärdsområde, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf och finansministeriet.

SlopanDET av utbildningsersättningen mötte brett motstånd bland välfärdsområdena, kommunerna, universiteten samt löntagarorganisationerna och andra organisationer.

6.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

För att få utbildningsersättning ska arbetsgivaren upprätta en utbildningsplan för utveckling av arbetstagarnas yrkeskompetens. I vissa utlåtanden ansågs det att ett slopanDE av utbildningsersättningen minskar planmässigheten på arbetsplatserna.

I fråga om de sammanslutningar som omfattas av tillämpningsområdet för samarbetslagen betraktas en utvecklingsplan för arbetsgemenskapen enligt 9 § i samarbetslagen som en sådan plan. I fråga om de arbetsgivare som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om samarbete

mellan arbetsgivare och arbetstagare i kommuner och välfärdsområden betraktas en personal- och utbildningsplan enligt 4 a § i den lagen som en sådan plan. För kommuner och välfärdsområden ändrar upphävandet av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen inte arbetsgivarens skyldigheter, eftersom skyldigheten att upprätta en utbildningsplan härstammar från annat håll. Däremot kan ändringen minska på upprättandet av utbildningsplaner för de sammanslutningar på vilka samarbetslagen inte tillämpas. Som det har bedömts i propositionen kan detta påverka utbildningsmöjligheterna för vissa arbetstagare även i fråga om andra utbildningar än de som omfattas av utbildningsersättning. Detta påverkar dock inte till exempel kommunernas och välfärdsområdenas skyldigheter att utarbeta utbildningsplaner.

6.2 Lagen om ersättning för utbildning

Det fanns ett omfattande motstånd mot att upphäva lagen om ersättning för utbildning. I propositionen har det bedömts att ett slopande av utbildningsersättningen kommer att påverka i synnerhet kommuner och välfärdsområden, som är de som får mest utbildningsersättning.

Flera välfärdsområden konstaterar i sina utlåtanden att utbildningsersättningarna har varit ett mycket betydande ekonomiskt stöd för utveckling av personalens yrkeskompetens med beaktande av välfärdsområdenas strama ekonomiska situation. Ett slopande av utbildningsersättningen anses försämra fullgörandet av fortbildningsskyldigheterna. Utbildningsersättningens betydelse varierar från välfärdsområde till välfärdsområde. Enligt utlåtandena täckte utbildningsersättningarna cirka 8 procent av utbildningskostnaderna i Mellersta Österbottens välfärdsområde och cirka 20 procent av utbildningskostnaderna i Norra Österbottens välfärdsområde. Egentliga Finlands välfärdsområde konstaterar att ett slopande av utbildningsersättningen innebär en minskning på cirka 15 procent av anslaget för fortbildning.

Ett slopande av utbildningsersättningen ansågs inverka särskilt på huruvida personalen har tillräcklig kompetens och tjänsternas kvalitet inom socialsektorn, hälsovårdssektorn och det pedagogiska området. På lång sikt ansågs ett slopande av utbildningsersättningen öka risken för att det uppstår ett betydande kompetensunderskott i synnerhet inom social- och hälsovården.

Dessutom ansågs ett slopande av utbildningsersättningen försämra organisationernas och högskolornas ekonomiska verksamhetsförutsättningar samt försvåra deras möjligheter att upprätthålla personalens kompetens och ett mångsidigt utbud av fortbildning.

Konsekvenserna av ett slopande av utbildningsersättningen ansågs också kumuleras särskilt inom branscher som är av kritisk betydelse med tanke på samhället, såsom undervisningssektorn och social- och hälsovården. I utlåtandena betonades också en omständighet som lyfts fram i propositionen, vilken är att konsekvenserna i praktiken riktas till samma kvinnodominerade branscher som utnyttjade vuxenutbildningsstödet mest. De kumulativa nedskärningarna ansågs leda till att ojämlikheten på arbetsmarknaden fördjupas.

I fråga om de ekonomiska konsekvenserna fästes det i vissa utlåtanden uppmärksamhet vid de offentliga finansernas hållbarhet på lång sikt. I utlåtandena ansågs det att ett slopande av utbildningsersättningen på lång sikt kan leda till en ökning av den totala belastningen på de offentliga finanserna, varvid slutresultatet kan vara att utgifterna ökar i stället för den eftersträlvade besparingen.

Dessa utlåtanden gav inte anledning att ändra propositionen.

6.3 Propositionens konsekvenser

Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT konstaterade i sitt utlåtande att ändringens konsekvenser för arbetsgivarbilden samt attraktionskraften och förmågan att hålla kvar arbetskraften bör bedömas i propositionen, eftersom möjligheterna till yrkesmässig utveckling ökar branschernas attraktionskraft.

Konsekvensbedömningarna i propositionen kompletterades till denna del.

Norra Savolax välfärdsområde konstaterade i sitt utlåtande att om utbildningsersättningen slopas, bör motsvarande anslag inkluderas i välfärdsområdenas allmänna finansiering, eftersom det är fråga om en skyldighet som föreskrivits för välfärdsområdena men som inte syns i den behovsbaserade finansieringsmodellen.

Finansministeriet konstaterade att till den del som den utbildning som kommunerna tillhandahåller riktar sig till personal som sköter uppgifter som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om statsandel för kommunal basservice (618/2021) (exempelvis småbarnspedagogik samt förskoleundervisning och grundläggande utbildning) kommer kommunernas ökade kostnader att beaktas i statsandelarna för kommunal basservice i och med justeringen av kostnadsfördelningen. Ett slopande av utbildningsersättningen kan öka behovet av anslag under momentet för statsandel för basservice. Enligt lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021) justeras beloppet av den finansiering som anvisats välfärdsområdena i efterhand i samband med finansieringen för det finansår som är aktuellt under det år som följer efter bokslutet. Om mängden utbildning förblir oförändrad beaktas utbildningskostnaderna vid justeringen i efterhand av välfärdsområdenas finansiering. Således kan också välfärdsområdenas andel av den faktiska spareffekten på de offentliga finanserna som helhet bli mindre än vad som föreslås i utkastet till regeringsproposition.

Konsekvensbedömningarna i regeringspropositionen har preciserats utifrån finansministeriets utlåtande.

6.4 Ikraftträdande och övergångsbestämmelse

I propositionen föreslås det inga begränsningar av rätten att söka ändring i beslut som gäller ansökningar om utbildningsersättning eller begäranden om omprövning. Således kan det uppstå kostnader till följd av utbildningsersättningen även i fortsättningen. Enligt propositionen ska de utgifter för utbildningsersättning som uppkommer på detta sätt till skillnad från nuläget finansieras till med intäkten av arbetsgivarens och löntagarens arbetslöshetsförsäkringspremie.

I sitt utlåtande ansåg Sysselsättningsfonden det vara motiverat att möjligheten att begära omprövning av utbildningsersättningsbeslut upphör vid utgången av 2026. En ändring av finansieringsansvaret skulle kunna ha konsekvenser för Sysselsättningsfondens ekonomi. Sysselsättningsfonden bedömer dock de ekonomiska konsekvenserna som små med beaktande av att omprövningarna av utbildningsersättningsbesluten oftast har varit beloppsmässigt ringa.

Bland annat de organisationer som företräder löntagarna samt Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT ansåg att om utbildningsersättningen slopas på det sätt som föreslås i propositionen, bör statens finansieringsansvar kvarstå i fråga om kostnaderna för sökande av ändring.

Dessa utlåtanden gav inte anledning att ändra propositionen.

7 Specialmotivering

7.1 Lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

1 §. I paragrafen föreslås det att lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen upphävs.

2 §. I paragrafen föreslås en bestämmelse om lagens ikraftträdande.

7.2 Lagen om ersättning för utbildning

1 §. I paragrafen föreslås det att lagen om ersättning för utbildning upphävs.

2 §. I paragrafen föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande och dess tillämpning under övergångsperioden.

Enligt 2 mom. i paragrafen tillämpas på beviljande av utbildningsersättningen de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag, om rätten till utbildningsersättning baserar sig på lönekostnader som uppkommit före ikraftträdandet. Enligt förslaget kan dock omprövning enligt 24 f eller 24 i § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner inte begäras i fråga om utbildningsersättning från och med den 1 januari 2027.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2026. I praktiken innebär övergångsbestämmelsen att det för de utbildningsdagar som genomförs 2025 och som uppfyller villkoren fortfarande kan betalas utbildningsersättning, även om ersättningen söks under 2026. Arbetsgivaren ska ansöka om utbildningsersättningen hos Sysselsättningsfonden före utgången av januari kalenderåret efter försäkringsåret.

7.3 Lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

10 §. Sysselsättningsfondens uppgifter. I 1 mom. finns det bestämmelser Sysselsättningsfondens uppgifter. Till följd av att lagen om ersättning för utbildning föreslås bli upphävd föreslås det att 1 mom. 6 punkten upphävs, enligt vilken Sysselsättningsfonden har till uppgift att verkställa ersättningar enligt lagen om ersättning för utbildning.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 januari 2026. Om rätten till utbildningsersättning baserar sig på lönekostnader som uppkommit före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas på utbildningsersättningen de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Utbildningsersättningen omfattas av begäran om omprövning hos Sysselsättningsfonden enligt 24 f § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner och av rätten att söka ändring enligt 24 g § i den lagen. I och med begäran om omprövning och rätten att söka ändring kan rätten till utbildningsersättning eller utbildningsersättningens belopp ändras ännu efter det år då utbildningsersättningen beviljades.

Begäran om omprövning ska göras inom fem år från ingången av kalenderåret efter det år då beslutet har fattats. Av bestämmelserna följer för det första att omprövning av utbildningsersättning som beviljats 2026 för utbildningar 2025 kan begäras fortfarande 2031 och det är dessutom möjligt att söka ändring i ett beslut om utbildningsersättning som meddelats

med anledning av en begäran om omprövning. Om det tar uppskattningsvis två år att söka ändring, avgörs utbildningsersättningsärendet genom ett lagkraftvunnet beslut 2033.

Eftersom ändringarna i utbildningsersättningsbeslut till följd av begäranden om omprövning enligt vad som konstateras ovan till sina totala belopp är ringa, är det inte motiverat att förvalta ett system för ersättning åtta år efter att det slopats. Därför föreslås det att omprövning inte ska kunna begäras från och med den 1 januari 2027 och att Sysselsättningsfonden från och med samma tidpunkt inte heller på eget initiativ ska kunna korrigera beloppet av utbildningsersättning i en situation där en förändring i uppgifterna i inkomstregistret ger anledning till detta. Det föreslås bestämmelser om detta i övergångsbestämmelsen i lagen om upphävande av lagen om ersättning för utbildning.

Det föreslås dock inga begränsningar av rätten att söka ändring i beslut som gäller ansökningar om utbildningsersättning eller begäranden om omprövning. Av detta följer att när Sysselsättningsfonden godkänner en begäran om omprövning den 1 januari 2027 eller senare eller när besvärsinstansen godkänner besvär som hänför sig till utbildningsersättning efter den nämnda dagen, kan utbildningsersättningen fortfarande medföra kostnader den 1 januari 2027 eller senare. De utgifter för utbildningsersättning som uppkommer på detta sätt finansieras till skillnad från nuläget med intäkten av arbetsgivarens och löntagarens arbetslöshetsförsäkringspremie. Detta innebär en övergångsperiod på cirka två år inom vilken det kan uppstå merkostnader trots slopandet av ersättningen.

9 Verkställighet och uppföljning

Löntagarnas deltagande i utbildning som arbetsgivaren tillhandahåller kan följas med hjälp av den arbetslivsbarometer som arbets- och näringsministeriet publicerar årligen. Arbetslivsbarometern innehåller frågor om bland annat uppgifter om deltagande i utbildning som arbetsgivaren tillhandahåller, självständiga studier och lärande i arbetet. Uppgifterna beskriver hur vanligt kontinuerligt lärande är bland löntagarna.

10 Förhållande till andra propositioner

10.1 Samband med andra propositioner

I riksdagen behandlas en regeringsproposition (RP 60/2025 rd) genom vilken 3 § i lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen ändras. Förslagen bör samordnas.

10.2 Förhållande till budgetpropositionen

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2027. Utbildningsersättning ska inte längre betalas för utbildningar som genomförs den 1 januari 2026 eller senare. För de utbildningsdagar som genomförs 2025 och som uppfyller villkoren kan utbildningsersättning fortfarande betalas 2026.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Vid bedömningen av de föreslagna bestämmelserna är 16 § 2 mom. i grundlagen av betydelse. Enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Skyldigheten omfattar all undervisning från förskoleundervisning till vuxenutbildning. Ur individens synvinkel innebär detta ett erkännande

av principen om utbildning under hela livstiden. Det är inte fråga om en subjektiv rättighet, utan att lika möjligheter säkerställs enligt vad som närmare regleras i lag (RP 309/1993 rd, s. 68/I).

Bestämmelsen i 16 § 2 mom. i grundlagen binder inte lagstiftaren till de rådande arrangemangen, utan ålägger myndigheterna en allmän förpliktelse att bland annat sörja för att medellöshet inte utgör ett hinder för en elev att ta emot undervisning. Detta innebär inte nödvändigtvis avgiftsfri undervisning eller ett studiestödssystem i samma tappning som det nuvarande, om man på något annat sätt kan sörja för att mindre bemedlade har en realistisk möjlighet till utbildning (RP 309/1993 rd, s. 68/II). Rätten att få annan än grundläggande utbildning trots medellöshet ska tryggas enligt vad som närmare bestäms genom lag. Regleringsförbehållet förutsätter att bestämmelser som tryggar denna rätt utfärdas på lagnivå, men överlåter åt lagstiftaren att bestämma bestämmelsens närmare innehåll (GrUB 10/1998 rd, s. 12/II och GrUU 14/2003 rd, s. 2/I).

I denna proposition föreslås det att utbildningsersättningen slopas. Ersättningens syfte har varit att förbättra arbetsgivarnas möjligheter att ordna utbildning för sina anställda i syfte att utveckla deras yrkeskompetens. De huvudsakliga användarna av utbildningsersättningen är kommunerna och välfärdsområdena. I propositionen har det bedömts att slopandet av utbildningsersättningen inte har några betydande konsekvenser för arbetstagarnas deltagande i utbildning och att de föreslagna bestämmelserna således inte försämrar tillgodoseendet av individernas kulturella rättigheter.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om upphävande av lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen om ekonomiskt understödd utveckling av yrkeskompetensen (1136/2013).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

2.

Lag

om upphävande av lagen om ersättning för utbildning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen om ersättning för utbildning (1140/2013).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om rätten till utbildningsersättning baserar sig på lönekostnader som uppkommit före ikraftträdandet av denna lag, tillämpas på beviljande av utbildningsersättningen de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Omprövning enligt 24 f eller 24 i § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) kan dock från och med den 1 januari 2027 inte begäras i fråga om utbildningsersättning.

_____

3.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) 10 § 1 mom. 6 punkten,
sådan den lyder i lag 276/2024, och
ändras 10 § 1 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag 678/2022, som följer:

10 §

Sysselsättningsfondens uppgifter

Sysselsättningsfonden har till uppgift att

-----
5) sköta återbetalningar och återkrav som avses i artiklarna 65.6 och 65.7 i grundförordningen
beträffande arbetslöshetsdagpenningar som betalats till personer som varit medlemmar i en
arbetslöshetskassa.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Trots vad som föreskrivs i den lag som ändras genom denna lag finansieras
utbildningsersättningen med intäkten av arbetsgivarens och löntagarens
arbetslöshetsförsäkringspremie, om rätten till utbildningsersättning uppkommer tidigast den 1
januari 2027 på basis av ett beslut som meddelats med anledning av begäran om omprövning
eller ändringssökande.

Helsingfors den 9 oktober 2025

Statsminister

Petteri Orpo

3.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (555/1998) 10 § 1 mom. 6 punkten,
sådan den lyder i lag 276/2024, och
ändras 10 § 1 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag 678/2022, som följer:

Gällande lydelse

10 §

Sysselsättningsfondens uppgifter

Sysselsättningsfonden har till uppgift att

5) sköta återbetalningar och återkrav som avses i artiklarna 65.6 och 65.7 i grundförordningen beträffande arbetslöshetsdagpenningar som betalats till personer som varit medlemmar i en arbetslöshetskassa,

6) verkställa ersättningar enligt lagen om ersättning för utbildning (1140/2013).

Föreslagen lydelse

10 §

Sysselsättningsfondens uppgifter

Sysselsättningsfonden har till uppgift att

5) sköta återbetalningar och återkrav som avses i artiklarna 65.6 och 65.7 i grundförordningen beträffande arbetslöshetsdagpenningar som betalats till personer som varit medlemmar i en arbetslöshetskassa.

upphävs

Denna lag träder i kraft den 20 .

Trots vad som föreskrivs i den lag som ändrats genom denna lag finansieras utbildningsersättningen med intäkten av arbetsgivarens och löntagarens arbetslöshetsförsäkringspremie, om rätten till utbildningsersättning uppkommer tidigast den 1 januari 2027 på basis av ett beslut som

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

meddelats med anledning av begäran om
omprövning eller ändringssökande.